

Spółeczne znaczenie tańca

Wszystkie społeczne funkcje Tańca Duchów były ze sobą ściśle związane. Symbolicznym sposobem ich ekspresji był zaś taniec.

„Ceremonia była prosta i polegała na uformowaniu dużego kręgu tanecznego, który w rytmie śpiewanych pieśni zacieśniał się i rozszerzał, krążąc dookoła. Podczas trwającego nieprzerwanie dzień i noc tańca Wovoka siedział z opuszczoną głową wewnątrz kręgu przed wielkim ogniskiem... W drugim dniu Wovoka wstrzymał taniec i opowiedział swe wizje, jakich doznawał w czasie obrzędu. Gdy skończył opowieść, taniec rozpoczął się od nowa i trwał przez następne dni”^[1].

Rytualny ruch jest aktem społecznym i magicznym. Wzmacnia on więź społeczną w odczuwaniu przynależności do określonej grupy ludzkiej, potwierdzając członkostwo poszczególnych jednostek. Staje się znakiem zmian zachodzących w strukturze grupy, a więc bardzo istotnym elementem we wszystkich rytuałach przejścia. Taniec Duchów był szczególnym obrzędem przejścia, polegającym na odrodzeniu życia poprzez śmierć, do nowej przewartościowanej postaci^{[2] [3] [4]}. Stanowił on swego rodzaju fazę liminalną, moment zawieszenia pomiędzy całkowitą śmiercią i upadkiem świata a powstaniem nowej, odmienionej rzeczywistości. To poprzez taniec Indianie pragnęli przyspieszyć nadejście nowej ery. Taniec miał doprowadzić ich do zaśnięcia na czas kataklizmu i obudzenia się już w odrodzonym świecie. Był on nieodzownym środkiem dla dokonania się obrzędu przejścia. Był łącznikiem pomiędzy ceremonią separacji, odcinającą jednostkę lub grupę od poprzedniego ekostatusu, a ceremonią inkorporacji, przyjmująca jednostkę wraz z jej nowym statusem. W Tańcu Duchów odpowiednikiem separacji był kataklizm niszczący świat, a inkorporacji – szczęśliwe życie Indian w odrodzonej, nowej rzeczywistości.

Istotnym elementem w analizowaniu samego procesu tańca jest

wyróżnienie dychotomii ruch-bezruch. Bezruch stanowi wyraz treści nieistnienia, śmierci, stanu przejściowego. Natomiast pojawienie się tańca – ruch – wyraża treści życia, kreacji, celowego działania stwórczego. Obrzęd tańca był więc działaniem mającym zapewnić przemianę świata. Jego trwanie, uczestniczenie w nim miało przyczynić się do wyginięcia białych, likwidacji ich kultury – zgubnej dla plemion indiańskich; do wykreowania rzeczywistości, w której wszyscy Indianie byłiby szczęśliwi i powrócili do dawnego trybu życia, do świata odebranego im w wyniku ekspansji.

Zwykle w kręgu tańczących umieszczano drzewo cedrowe (Siuksowie, Kiowa) lub rozpalano ognisko (Czejeni, Pajutowie). Taki układ nawiązuje do koncepcji centrum jako punktu relatywizującego i organizującego nieuporządkowaną rzeczywistość. Tańczenie wokół centralnego punktu było symbolicznym odpowiednikiem organizacji sił natury oraz społeczności ludzkiej. Ewokacja centrum wiązała się z nadawaniem obszarowi tanecznemu znaczenia szczególnego – był to obszar święty, na którym mogło dokonać się to, co w zwykłych warunkach było niemożliwe^[5].

Z symbolicznym znaczeniem kręgu oraz jego centrum nieodłącznie wiąże się także symbolika granicy wyznaczonej ruchem po okręgu. Zapewniała ona izolację przed niekorzystnymi wpływami, które mogłyby zakłócić skuteczność podejmowanych działań^[6]. Tańczący samymi sobą i wykonywanym ruchem tworzyli zwarty układ o określonych granicach.

Interakcja zachodząca pomiędzy tancerzami sprzyjała tworzeniu się silnych więzi. Przedmiotem wzajemnego oddziaływania była wówczas już nie tylko wspólna idea, oczywista dla uczestników działania, lecz również każdy z tancerzy wywołujący wpływ na pozostałych uczestników tańca. Indianie biorący udział w tańcu manifestowali swoją przynależność do powstałego w ten sposób układu, a wraz z nim swą odrębność wobec wszystkiego, co zewnętrzne. Ciasne splatanie dłoni w tańcu dawało poczucie

siły, a uczestniczenie we wspólnym obrzędzie sygnalizowało wspólnotę, jedność, więź tańczących.

Funkcje społeczne, jakie spełniał ruch Tańca Duchów okazały się koniecznymi wymogami dla przetrwania i zachowania kultury Indian. Funkcja integracyjna i mobilizacyjna przyczyniły się do zjednoczenia plemion na poziomie wyższym, ponadgrupowym. Poprzez funkcję poznawczą Indianie uświadomili sobie znaczenie własnej kultury i wykreowali wspólną tożsamość. Natomiast funkcja ekspresyjna obrzędu tańca wyrażała emocje uczestniczących w nim Indian. Taniec Duchów, będący ruchem społecznym, miał charakter nie tylko podmiotowy, z tego względu, iż dotyczył zbiorowości Indian, ale również funkcjonalny, gdyż wywołał określone konsekwencje i skutki dla społeczności pierwotnych mieszkańców Ameryki Północnej.

---

[1] J. Gąsowski, Indianie Ameryki Północnej..., s. 184.

[2] J. Kowalska, Taniec drzewa życia. Uniwersalia kulturowe w tańcu, Warszawa 1991, s. 65.

[3] J. Kowalska, Elementarne składniki kulturowych koncepcji rzeczywistości w symbolice ruchu tanecznego, w: „Etnografia Polska” 1986, t. 30, z. 1-2, s. 87.

[4] J. Kowalska, Elementarne., s. 89.

[5] Tamże, s. 115.

[6] J. Kowalska, Taniec drzewa..., s. 119.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.